Ε.Ε.2015-2016

νέο ΑΕ13Κ: ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ (Transformation and Development in Rural Space)

Όνομα διδάσκουσας: Ευγενία Πετροπούλου

Περίγραμμα Μαθήματος: Το μάθημα αυτό στοχεύει στη πληρέστερη γνώση των ΜΦ σε ζητήματα που αφορούν τον κοινωνικό και οικονομικό μετασχηματισμό της υπαίθρου. Πλαίσιο αναφοράς αποτελεί η Ελλάδα χωρίς να αποκλείεται η μελέτη μη ελληνικών αγροτικών κοινωνιών για συγκριτικούς κυρίως λόγους. Στόχος του μαθήματος είναι η εκμάθηση εννοιών και μεθόδων για την κατανόηση μιας κοινωνικά και οικονομικά ετερογενούς υπαίθρου όπως αυτή προέκυψε τις τελευταίες δεκαετίες μετά από τις καθοριστικές επιδράσεις εξωγενενών παραγόντων και διαδικασιών σε τοπικό επίπεδο. Εστιάζει σε αποκρίσεις και εμπειρίες του αγροτικού μετασχηματισμού αναδεικνύοντας μια ποικιλομορφία στρατηγικών επιβίωσης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Μελετά τη νέα αγροτικότητα, τις πολιτικές ανασυγκρότησης της υπαίθρου και την πολυλειτουργική ύπαιθρο στα πλαίσια της αειφόρου ανάπτυξης. Οι θεματικές ενότητες που εξετάζονται αφορούν την παγκοσμιοποίηση και τις επιπτώσεις του εντατικού μοντέλου παραγωγής στη γεωργία και στην αγροτική κοινωνία. Εξετάζονται οι περιβαλλοντικές μεταβολές, η περιβαλλοντική υποβάθμιση φυσικών πόρων της υπαίθρου σε συνάρτηση με το ανθρώπινο-κοινωνικό και οικονομικό κεφάλαιο της υπαίθρου και τέλος τις επιπτώσεις που είχε/έχει το εντατικό μοντέλο γεωργίας στην υγεία των αγροτών-αγροτισσών. Ζητήματα χρήσης γης που σχετίζονται με την καλλιέργεια βιο-ενεργειακών φυτών καθώς και τις αντιλήψεις των αγροτών για την παραγωγή μη βρώσιμων τροφίμων αναλύονται. Επιπρόσθετα γίνεται αναφορά στο σημαντικό ρόλο που παίζει η Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) για τη διατήρηση και αναδιάρθρωση της υπαίθρου. Η μελέτη της υπαίθρου συνεχίζεται με τη διερεύνηση των νέων στρατηγικών ανάπτυξης του αγροτικού χώρου σύμφωνα με τις επιταγές του δεύτερου Πυλώνα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, τις διαστάσεις της πολύ-απασχόλησης, τις δημογραφικές αλλαγές, το φύλο, τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό σε μειονεκτικές περιοχές της υπαίθρου, τις μικρές αλυσίδες εφοδιασμού προϊόντων» *Short supply chains* (SSCs) και τα εναλλακτικά «δίκτυα τροφίμων των πολιτών πάντα στα πλαίσια της αναδιάρθρωσης και μετασχηματισμού του σύγχρονου αγροτικού χώρου.

ΓΕΝΙΚΗ και προσωρινή ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ [*η κανονική θα προσαρμοστεί και θα καθοριστεί σύμφωνα με τις προτιμήσεις των ΜΦ για συγκεκριμένες θεματικές ενότητες μετά το πρώτο εισαγωγικό μάθημα*]

M. Woods (2011) Γεωγραφία της Υπαίθρου-Διαδικασίες, Αποκρίσεις και Εμπειρίες Αγροτικής Αναδιάρθρωσης, εκδ. Κριτική, Αθήνα.

Έ. Ζακοπούλου, Χ. Κασίμης και Λ. Λουλούδης (2008) «Αγροτικότητα, Κοινωνία και Χώρος» , εκδόσεις Πλέθρον / Κοινωνικές Επιστήμες, Αθήνα.

Θ. Κίζος, Θ. Ιωσιφίδης και Γ. Σπιλάνης (2007) Ειδικά Θέματα Ανάπτυξης σε Λιγότερο Ευνοημένες Περιοχές, εκδ. Gutenberg, Αθήνα.

Γ. Δαουτόπουλος, Λ. Καζακόπουλος και Μ. Κούση (2005) «Αγροτική Κοινωνιολογία», Γ' έκδοση, εκδόσεις Ζυγός, Θεσσαλονίκη.

Α. Παπαδόπουλος (2004) Η Ανάπτυξη σε μια Πολυλειτουργική Ύπαιθρο, εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.

Ι, Σπιλάνης, Θ. Ιωσιφίδης και Α. Κίζος (2004) Στρατηγικές Ανάπτυξης σε Λιγότερο Ευνοημένες Περιοχές, Σπιλάνης, εκδ. Gutenberg, Αθήνα.

Η. Ευθυμιόπουλος (2011) *Που Βαδίζει η Γεωργία; Η Ιστορία, η Κρίση και το (Οικολογικό) Μέλλον του Αγροτικού Χώρου*, (επιμ.) με τη συνεργασία του Μ. Μοδινού, ΔΙΠΕ, Χορηγία εκδοτικός Οργανισμός, Λιβάνη, Αθήνα.

Κ. Λαζαρίδη, Κ (2005) «Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις της Παραγωγής Τροφίμων», στο *Η Διατροφή στον 21ο αι.*, επιμ. Ματάλα, Α-Λ και Χουλιάρας, Α, εκδόσεις Παπαζήση, σελ. 183-230.

Ν. Μπεόπουλος,- Παπαδόπουλος Α.Γ. (2008) *Ερημοποίηση: Ανθρώπινη Απουσία και Στειρότητα των Τόπων*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα.

Anthopoulou, Theodosia (2010) «Rural women in local agrofood production: Between entrepreneurial initiatives and family strategies. A case study in Greece», *Journal of Rural Studies* 26(4), pp. 394-403.

Charatsari, C., Istenic, M.C. and Lioutas, E.D (2013) «I'd like to participate but…': Women farmers' scepticism towards agricultural extension/education programmes», *Development in Practice*, vol.23(4), pp.511-525.

Marsden, T. and H. Renting (2003) "Understanding alternative food networks: exploring the role of short supply chains in rural development". *Environment and Planning*, 35, 393-411.

Higgins V., Dibden J. and C. Cocklin (2007) Building alternative agri-food networks: Certification, embeddedness and agri-environmental governance, *Journal of Rural Studies,* 24, 15-27.

Θ. Ανθοπούλου, και Μωυσίδης, Α. (2001), Από τον Αγροτικό Χώρο στην Ύπαιθρο Χώρα: Μετασχηματισμοί και Σύγχρονα Δεδομένα του Αγροτικού Κόσμου στην Ελλάδα, Gutenberg, Αθήνα.

J. Franco, L. Levidow, D. Fig, L. Goldfarb, M. Honicke and M. L. Mendonc (2010) "Assumptions in the European Union biofuels policy: frictions with experiences in Germany, Brazil and Mozambique" *The Journal of Peasant Studies* Vol. 37, No. 4, 661–698.

Brown, D.L. and Schafft, K.A (2011) Rural People & Communities in the 21st Century – Resilience & Transformation, Polity Press, Cambridge, UK.

Chambers, R. 2008. Revolutions in development inquiry. London: Earthscan.

Conway, T., et al. 2002. Rights and livelihoods approaches: exploring policy dimensions. Natural Resource Perspectives, 78. London: ODI.

Hussein, K. 2002. Livelihoods approaches compared: a multi-agency review of current practice. London: ODI.

IAASTD 2008. International assessment of agricultural knowledge, science and technology for development. Washington, DC: World Bank.

Kanji, N., J. MacGregor and C. Tacoli. 2005. Understanding market-based livelihoods in a globalising world: combining approaches and methods. London: IIED.

Nelson, D.,W.N. Adger andK. Brown. 2007. Adaptation to environmental change: contributions of a

resilience framework. Annual Review of Environment and Resources, 32, 345–73.

Petropoulou, E. (2007) «Indigenous Resource Management and Environmental Degradation, Southern Greece», Management and Environmental Quality, March, Vol. 18, No.2, pp.152-166.

Van der Ploeg, J. D., Broekhuizen, R., Brunori, G., Sonnino, R., Knickel, K., Tisenkopfs, T., Oostindie, H. (2008) Towards a new theoretical framework for understanding regional rural development. In: J. D. van der Ploeg, T. Marsden (eds) *Enlarging the theoretical understanding of rural development.* Assen (NL): Van Gorcum.

Scoones, I. 2007. Sustainability. Development in Practice, 17(4), 589–96.

Stevens, C., S. Devereux and J. Kennan. 2003. International trade, livelihoods and food security in developing countries. Brighton: IDS.

TRANSFORMATION AND DEVELOPMENT IN RURAL SPACE AE13K

Lecturer: Eugenia Petropoulou

This course is intended as a comprehensive study of rural communities. It examines rural transformation from a sociological point of view and analyses processes, responses and experiences of rural restructuring with reference to Greek, European and Third World Countries rural societies for comparative purposes where applicable. It focuses on exogenous development, while at the same time highlights the diversity of responses and experiences of rural areas at a regional level or local livelihood strategies at a local level. It examines the significant role played by the Common Agricultural Policy in rural and agricultural development and the multifunctionality of the countryside in the context of sustainable development. The topics discussed relate to the globalization and impact of intensive production model in agriculture and rural society. Topics of analysis: Socio-economic impacts of intensive agricultural production. Environmental change and environmental degradation. Agriculture and impacts on rural woman's health. New strategies of rural development, employment, demographic changes, migrants, gender issues, poverty, social and geographical exclusion in less favourable areas, food vs energy debate and finally, alternative short food supply chains (SFSCs) as a response to the current crisis within an environmental, social and economic sustainable rural framework.

The course thematics as well as the bibliographic references will be determined according to PG student's preference on specific issues. A general and temporary view on bibliographic references is illustrated above. Teaching methods: Lecture and student's oral presentations

Assessment methods: 2 oral presentations 30% of total grade, 1 written assessment 10% of total grade orally presented, and finally 1 written presentation 60% of total grade. Attendances are compulsory as well as class participation.